

Stig Eriksson

Trotskyism och stalinism i Indokina

Innehåll

<i>Inledning</i>	1
<i>Del 1. Nationalismens kris öppnar vägen för kommunismen</i>	1
Marxismen kommer utifrån.....	1
Ho Chi Minh i Kominterns grepp	2
Nationalisterna revolutioneras.....	3
Nederlag i Shanghai.....	3
<i>Del 2. 1930-31: Både storhetstid och krisperiod för kommunismen i Vietnam</i>	4
Tre partier blir ett.....	5
Nationalistpartiets revolt leder till massuppror	6
IKP:s nederlag – Kominterns ansvarslöshet....	6
<i>Del 3. Efter IKP:s fall: Trotskister och stalinister i gemensam kamp för återuppbygget</i>	7
Trotskyismen får gehör	8
Permanent revolution	8
Hur skall IKP återuppbyggas?	9
Kritiken sätter sina spår.....	10
1933: Stalinister och trotskister i gemensam valfront	10
Komintern omfamnar borgarna.....	12
Indokina: Folkfronten dröjer....	12
... men kommer till stånd.....	13
<i>Del 4. 1936-39: Trotskisterna enda revolutionära kraften mot kolonialförtrycket</i>	14
”La Lutte” splittras.....	15
Trotskyistisk valseger i Saigon.....	15
Centristiska avvikelser	16
Komintern omfamnar Hitler.....	17

Del 5. 1945: Vietnam fritt, men Viet Minh likviderar revolutionen och revolutionärerna.. 17

IKP leder lokala uppror	18
Stalinisterna bildar Viet Minh	18
Trotskisterna reorganiserar sig	19
Kampen mot Japan leder till folkresningar.....	19
Dubbelmakt: Viet Minh mot folkkommittéerna	20
Trotskister ensamma mot de allierade	21
De allierade störtar Viet Minh ur sadeln	22
Ho Chi Minh likviderar kommunistpartiet – och trotskisterna	22
Viet Minhs förräderi förlänger kampen för oberoende	23

Inledning

”Gentemot trotskisterna: absolut ingen allians, inga eftergifter. Det gäller att till varje pris blotta den roll de spelar, som handgångna män åt fascisterna, och tillintetgöra dem politiskt” (Ho Chi Minh 1939)

Alla inom solidaritetsrörelsen med Indokina känner igen detta citat av Ho Chi Minh. För stalinisterna inom rörelsen har det blivit något av ett rättesnöre och en komprimerad historieuppfattning i ”kampen mot trotskismen”. Men få inom solidaritetsrörelsen och vänstern, RMF inte undantaget, känner till trotskismens och stalinismens verkliga historia i Indokina. Följande artikelserie utgör ett försök att fylla igen dessa kunskapsluckor. Artikelserien är skriven av kamrat Stig Eriksson. Historieskrivningen och de politiska bedömningarna är hans egna, och representerar nödvändigtvis inte RMF:s eller Fjärde Internationalens.

Del 1. Nationalismens kris öppnar vägen för kommunismen

När franska kolonialtrupper ockuperade Vietnam, och införde franskt styre 1885, markerar detta slutet på en tusenårig självständighetsperiod för det vietnamesiska folket.

Med detta imperialismens intåg slås också den gamla vietnamesiska samhällsstrukturen sönder med brutal kraft. Produktion och ekonomi omvandlas snabbt efter de imperialistiska intressena: råvaruproduktion av gummi, malm och textilier ersätter i hög grad den lokala jordbruksinriktade produktionen, monopol på salt, tobak och alkohol upprättas osv. Den fransk-kontrollerade kolonialadministrationens främsta uppgift är att snabbast möjligt genomföra denna utveckling.

Den inhemska befolkningen får känna av det nya förtrycket genom höjda skatter och pålagor, genom tvångsrekrytering till de nya industrierna. Invanda livsmönster och förhållanden rivs hänsynslöst upp med rötterna.

Men som alltid där imperialismen försöker upprätta sitt oinskränkta blodsförtryck, möts den av motstånd i en eller annan form. Så även i Vietnam där den franska ockupationen ger upphov till starka nationalistiska strömningar.

Vietnameserna betraktar den franska dominansen som ett tecken på sin egen svaghet, och försöker på alla sätt övervinna detta. Lokala uppror förekommer också 1908, 1912 och 1916, men slås alla ned. *Det franska imperialistiska förtrycket blir snart den genomgående och främsta frågan i allt vietnamesiskt politiskt liv.*

Marxismen kommer utifrån...

Men det utländska förtrycket gav inte bara upphov till allmänna nationalistiska upprorsstämningar. Genom den koloniala administrationen och den framväxande vietnamesiska intelligentsian introducerades också nya former av politiskt tänkande och nya ideologier: individualism, social humanism och marxism. Den imperialiststyrda industrialiseringen skapade också ur det gamla bondesamhället en ny klass: arbetarklassen i storstäderna. I och med detta skulle den marxistiska socialismen framstå som ett realistiskt alternativ, då den motsvarades av en befintlig social kraft som kunde bära upp den.

Det verkar troligt att de tidigaste vietnamesiska nationalisterna kom i kontakt med marxism och socialism genom japanska studenter åren efter 1905. Men det var inte förrän kring första världskriget som socialismen på allvar trängde in i landets politiska liv. Över 100 000 vietnameser sändes då till Frankrike för att delta på dess sida i kriget mot Tyskland.

I kasernerna och fabrikerna mötte de socialister och fackföreningsfolk som kämpade mot kriget och som talade för klasskamp. Innan kriget hade de franska socialisterna gjort mycket litet för att knyta band med vietnameserna, men under kriget ivrade framför allt vänster-

socialisterna för detta. Samma vänstersocialister skulle senare i den ryska Oktoberrevolutionens fotspår ta initiativ till det franska Kommunistpartiets bildande 1920.

De första vietnamesiska marxisterna fick också sin skolning i Frankrike. Bland dem var Ho Chi Minh som under pseudonymen Nguyen Ai Quoc var en flitig skribent i franska Socialistpartiets tidning L'Humanité. Han deltog också på partiets kongress i Tours 1920, där majoriteten lämnade för att bilda det franska kommunistpartiet, KP. Samtidigt bildades också i Paris en exilgren till det kinesiska kommunistpartiet, med bl a Chou En-lai och Li Li-san och det är troligt att Ho Chi Minh m fl vietnameser kom i kontakt med dem. Hur som helst skulle den kinesiska kommunismens framtida utveckling på ett avgörande sätt komma att påverka den vietnamesiska.

I Frankrike arbetade Ho Chi Minh framför allt med att organisera vietnameser och han kritiserade (liksom han gjort med franska Socialistpartiet) också Kommunistpartiet för dess försummelser av den koloniala frågan. I maj 1922 skrev han t ex i L'Humanité (KP:s tidning):

”Tyvärr tror många kamrater fortfarande, att en koloni inte är annat än mycket sand under fötterna och mycket sol över huvudet samt en del gröna kokospalmer...”

Hans kamp för den koloniala frågans framskjutna roll ledde till att KP:s ledning sände honom som delegat till ”Bondeinternationalen” (Krestintern) 1923 och till Kommunistiska Internationalens femte kongress 1924, bägge med centrum i Moskva. På kongressen 1924 höll han ett skarpt tal om kommunistpartiernas bristande förståelse för kolonialfolkens kamp.

Ho Chi Minh i Kominterns grepp

Men den Kommunistiska International (Komintern) som Ho Chi Minh alltmer kom i kontakt med (bl a genom studier i Moskva på Universitetet för Orientens Arbetare) var en international som successivt urartade under Stalin-Zinovjevs ledning. Från att ha varit en revolutionärt marxistisk international blev den alltmer ett instrument för sovjetbyråkratins egna intressen.

Ho Chi Minh undgick heller inte denna utveckling. Under sin tid som Komintern-agent i Kanton i Kina 1925 – formellt som ”översättare” åt Borodin, men i verkligheten som organisatör av en indokinesisk kommuniströrelse – ägnade han också sin tid åt att främst organisera en *nationalistisk* rörelse, Vietnams Revolutionära Ungdomsförbund (Thanh Nien) som såg dagens ljus i juni 1925. Detta var helt i linje med Stalins och Kominterns syn på den koloniala revolutionen. I Kina beordrades t ex, tvärtemot den resolution Komintern antog i januari 1923, de kinesiska kommunisterna att överge sin självständighet, gå in i det borgerliga nationalistiska partiet Kuomintang och acceptera dess ledning. Kuomintangs ledare, Chiang Kai Shek, invaldes t o m som hedersledamot i Kominterns exekutivkommitté

Som funktionär i ”Bondeinternationalen” fick också Ho Chi Minh en förstärkt deformerad syn på revolutionens krafter i de koloniala länderna. ”Bondeinternationalen” var Zinovjevs käpphäst, ett försök att attrahera presumtivt ”revolutionära” bondeorganisationer, främst på Balkanhalvön, och ett uttryck för den stalinistiska idén om ”arbetarnas och böndernas demokratiska diktatur”.

Bakom denna idé låg teorin om att den koloniala revolutionen måste genomlöpa två stadier, en borgerligt demokratisk revolution, och en socialistisk. Den koloniala revolutionen befann sig för närvarande i det ”borgerligt-demokratiska stadiet”, och därför var det kommunisternas uppgift – enligt Stalin och Komintern – att stödja revolutionens ledning: dvs de borgerliga nationalistpartierna, som i Kina då utgjordes av Kuomintang.

Då de kinesiska och vietnamesiska samhällena hade genomgripande likheter, var det mot den teoretiska bakgrunden inte svårt att förstå att Ho Chi Minh eftersträvade att bygga upp en vietnamesisk motsvarighet till Kuomintang.

Nationalisterna revolutioneras...

Men samtidigt med Ho Chi Minhs första kontakter med Komintern, och hans verksamhet i Kanton, genomgick den vietnamesiska nationaliströrelsen en kris. Dess hittillsvarande främsta uttryck, Konstitutionalistpartiet, hade verkat som en reformrörelse för utvidgad bildning, högre inhemskt deltagande i kolonialadministrationen, social lagstiftning osv. Den franska kolonialmaktens ovilja att tillmötesgå dessa krav – vilka i och för sig inte innebar den franska dominansens upphävande – ledde till att de yngre och otåligare delarna av reformrörelsen drevs mot revolutionärt nationalistiska, t o m kommunistiska, ståndpunkter. Ett otal nya grupperingar dök upp, bland dem en illegal grupp i Saigon, Jeune Annam, ledd av Ta Thu Thau, som senare skulle bli den vietnamesiska trotskismens galjonsfigur. Phuc Viet (Vietnams återfödelse) var en annan liknande revolutionärt nationalistisk organisation.

I samband med arresteringen av nationalistledaren Nguyn An Ninh i mars 1926, vilket utlöste sympatistrejker bland post- och bankanställda och hos arbetarna i Saigons textilmagasin, passerades de mer moderata nationalisterna av vidden och kraften i dessa händelser.

Fr o m denna tidpunkt ökade det kommunistiska inflytandet bland de revolutionära nationalistgrupperna. I en artikel i Kommunistiska Internationals organ, Inprecor 2/9-1926, erkändes också Ta Thu Thaus Jeune Annam som en verkligt revolutionär kraft.

Nederlag i Shanghai

Ett år senare inträffade en händelse i Kina som skulle få stora återverkningar rör den världskommunistiska rörelsens utveckling, inte minst i Indokina. Den 12 april 1927 krossades nämligen ett arbetaruppror i Shanghai av Kominterns hedersmedlem – Chiang Kai Shek!.

Fackföreningarna och Kommunistpartiet hade sedan februari manat till uppror och när Chiang anlände efter sin ”marsch mot norr” höll arbetarna alla strategiska positioner i staden: post-, telegraf- och polisstationerna. Helt aningslöst överlät kommunisterna nu dessa till Chiang Kai Shek och hans trupper – han skulle ju slutföra revolutionen enligt deras schema!

Men Chiang gjorde i stället slut på dem. I en fruktansvärd terrorvåg utplånades på några dagar hela den organiserade arbetarrörelsen i staden. Nederlaget var förkrossande.

Dessa händelser tvingade Ho Chi Minh att lämna Kanton. Han hamnade först i Hangchow, senare i Moskva. Liksom Stalin och Komintern, under vilkas inflytande Ho Chi Minh alltjämt stod, verkade han oförmögen att dra några slutsatser av de kinesiska händelserna. Två-stadie-teorin fortsatte att gälla, och Ho Chi Minh hävdade fortfarande att uppbygget av ett indokinesiskt kommunistparti *i detta skede* var omöjligt, eftersom ”ingen ännu förstod betydelsen av ordet kommunism” men att det däremot var möjligt att formera ”ett indokinesiskt nationalistiskt-socialistiskt revolutionärt parti vars ledare skulle ansvara för att medlemmarna steg för steg närmade sig ortodox marxism”.

Ho Chi Minhs Revolutionära Ungdomsförbund, som motsvarade dessa intentioner, fortsatte dock att växa i takt med den ökade ekonomiska krisen i Indokina. Den annalkande världsdpressionen avsatte sina spår även i kolonierna, och skapade ett gynnsamt politiskt klimat för de militanta nationalistgrupperna. Förbundet hade nu ungefär 1000 medlemmar och sympatisörer, varav en fjärdedel erhållit sin revolutionära skolning utomlands. Dess ledning befann sig sedan december 1928 i Hongkong. Mot bakgrunden av Kominterns kommande kongress samma år, den skärpta klasskampen och förbundets snabba tillväxt, förberedde förbundet nu en egen kongress. Den skulle hållas i Hongkong i maj 1929.

Del 2. 1930-31: Både storhetstid och krisperiod för kommunismen i Vietnam

Under strejkvågorna och bondeupproren 1930-31 upplever det nybildade Indokinesiska Kommunistpartiet en storhetsperiod i fråga om aktivitet och inflytande. Men många av dess aktioner präglas av en stark sekterism och en grov överskattning av de aktuella revolutionära möjligheterna. Partiet drabbas därför samtidigt av en svår förföljelse från franska kolonialmakten och av ökade interna motsättningar som leder till bildandet av trotskistiska grupperingar i strid mot det stalinistiska ledarskapet.

I slutet av augusti 1928 håller Kommunistiska Internationalen, Komintern, sin 6:e kongress. Det program kongressen antar markerar Stalin-fraktionens seger inom det ryska bolsjevikpartiet.

Programmet proklamerade och backade upp dogmen om ”socialism i ett land” dvs att det var möjligt att fullborda socialismen i Sovjetunionen ensamt. I konsekvens med denna icke-marxistiska uppfattning reducerade också programmet den proletära internationalismen till ett okritiskt försvar i alla lägen av ”det socialistiska uppbygget i Sovjetunionen”. I praktiken innebar detta inget annat för Kominterns sektioner än ett direkt slaviskt underordnande till Sovjetbyråkratin och dess utrikespolitiska turer. För kolonialländerna förespråkades naturligtvis två-stadie-teorin och idén om ”arbetarnas och böndernas demokratiska diktatur”.

Nio månader senare skulle alltså Ho Chi Minhs Revolutionära Ungdomsförbund hålla sin kongress i Hongkong. Organisationen hade växt ansenligt det sista året, trots att den verkade illegalt. Å andra sidan gav detta förhållande upphov till starka regionala skillnader i fråga om politisk inriktning.

En av huvudfrågorna inför kongressen var också huruvida ett rent kommunistiskt parti omgående skulle bildas eller ej. Den ledande Ho Chi Minh-fraktionen (som i hög grad representerade de exil-vietnameser) hävdade att det i och för sig var nödvändigt att bilda ett sådant parti, men att kongressen inte kunde ta några steg i den riktningen förrän Ungdomsförbundet självt antog ett kommunistiskt program. Man skulle alltså i linje med Ho Chi Minh och Komintern fortsätta att bygga en revolutionärt-nationalistisk organisation inom vilken kommunismen skulle presenteras ”steg för steg”. Kongressen antog också denna linje. Stadgarna anpassades till de som Komintern förespråkade, samtidigt som förbundet utåt upprätthöll sin opportunistiska pseudo-nationalistiska karaktär.

Men tre kongressdelegater, Tran Van Cung från Annam och två andra från Tonkin-området kunde inte finna sig i ett sådant kongressbeslut. De hade tagit intryck av Shanghai-händelserna, splittringen mellan kommunister och nationalister inom Kuomintang, och ställde sig också i opposition mot sjätte Komintern-kongressens politik, främst i kolonialfrågan. I sitt ”brytningsmanifest” kallade de till bildandet av ett ”arbetarklassens parti i Indokina”. De attackerade ledningen i Ungdomsförbundet för dess opportunism gentemot övriga nationalistpartier, till exempel Vietnamesiska Nationalistpartiet (Tan Viet Nam Cach Menh Dang) vars ledarskap karaktäriserades som en ”samling bedragare som förespråkar nationell och världsrevolution, men som aldrig arbetat bland de proletära massorna”. Vietnamesiska Nationalistpartiet hade intima förbindelser med Chiang Kai Sheks Kuomintang.

Efter att dessa tre delegater återvänt från Hongkong lyckades de vinna Annam- och Tonkin-distrikten av Revolutionära Ungdomsförbundet till sin nya organisation. Indokinesiska Kommunistpartiet (Dong Duang Cong San Dang). En sektion upprättades också i Saigon-området, det så kallade Cochinkina. Efter ett halvår utgjorde denna sektion av det nya kommunistpartiet i sitt distrikt en allvarlig konkurrent till Ungdomsförbundet som styrdes av de flesta exilvietnameserna. Det senare hade också i smyg tvingats anta namnet Annamitiska

Kommunistpartiet (Annam Cong San Dang), då ledningen annars fruktade för att de skulle förlora de mest militanta medlemmarna till sin rival.

Tre partier blir ett...

Det fanns nu alltså två kommunistpartier i Indokina. Utåt tycktes mycket lite skilja dem åt, och de ansökte också båda om sektionsstatus hos Komintern. Förvirringen var stor, och minskades knappast av existensen av en tredje organisation, Kommunistiska Alliansen, som verkade i Annam. Denna uppsplittring minskade effektiviteten av den kommunistiska verksamheten, och underlättade kolonialmaktens förföljelser mot rörelsen. Inom Komintern var man allvarligt bekymrad över denna situation. Något måste göras...

Under större delen av 1929 hade Ho Chi Minh befunnit sig i Bangkok där han relativt framgångsrikt organiserat ett nationalistförbund bland de ca 30 000 vietnamesiska emigranterna. På Kominterns uppdrag fick han nu till uppgift att förena de tre kommunistorganisationerna i Indokina till ett parti.

Under ett möte 1930 i Hongkong – som av säkerhetsskäl ägde rum på en fotbollsstadion mitt under pågående match! – lyckades Ho Chi Minh ena de tre grupperingarna till ett kommunistparti. Till en början kallades det Vietnams Kommunistiska Parti, men antog senare namnet Indokinesiska Kommunistpartiet, IKP, då dess arbetsområde kom att omfatta även Laos och Kambodja. I april 1931 erkändes även IKP som en sektion av Kommunistiska Internationalen.

Det nya partiet hade följande huvudmålsättningar:

1. Krossa den franska imperialismen, feodalismen och de reaktionära inhemska kapitalisterna.
2. Upprätta Indokinas fullständiga oberoende.
3. Bilda en arbetar-, bonde- och soldatregering.
4. Konfiskation av plantagerna och andra jordegendomar för att fördela dem bland bönderna.
5. Konfiskation av bankerna och andra imperialistiska företag.
6. Inrätta en 8-timmars arbetsdag.
7. Avskaffa tvångslån, tullskatt och alla övriga pålagor som hårt drabbar de fattiga.
8. Inrätta fullständiga demokratiska rättigheter.
9. Erbjuder allmän utbildning.
10. Upprätta jämlikhet mellan kvinnor och män.

Samtidigt hade hela Indokina, liksom världen i övrigt, drabbats av en ekonomisk katastrof. Den Stora depressionen spred sig som en farsot i hela det imperialistiska systemet. Handeln minskade, arbetslösheten och inflationen ökade till ofantliga siffror.

I Indokina var det framför allt bönderna som fick bära den tyngsta bördan. Industriarbetarna klarade sig något bättre, eftersom de franska företagen i kolonierna balanserade de sjunkande världspriserna med relativt små lönesänkningar. Trots detta drabbades speciellt gummi- och gruvarbetarna ganska hårt. Nedgången i handeln drabbade också småbourgeoisin och tjänstemannaskikt, fr a inom bankväsendet.

Åtskilliga strejker ägde rum 1930-31: 3 000 arbetare vid gummiplantagen i Phu Rieng, Nam-Bo (februari -30), 4 000 arbetare vid textilfabriken i Nam Dinh, Bac Bo (mars -30) för att ta några exempel. Särskilt efter 1 maj 1930 – då demonstrationer ägde rum för första gången i historien! – spred sig uppsvinget, och över hela landet bröt hundratals arbetarstrejker ut. Lika så skolstrejker, bondemarscher och även aktioner från småhandlarnas sida. Missnöjet med det franska kolonialstyret var djupt och omfattande, och tog sig allt mer revolutionära uttryck.

Det var alltså mitt i denna jäsande situation IKP föddes, och det är knappast märkligt att partiets målsättningar snabbt vann gehör hos breda skikt av de förtryckta massorna.

Nationalistpartiets revolt leder till massuppror

Ett nationalistparti hade stannat utanför den omgrupperingsprocess som lett till IKP:s bildande. Det var ett parti som nu mest påminde om det kinesiska Koumintang. Det hade en yvig "socialistisk" retorik, och avsåg genom en serie revolter "befria de förtryckta folken" från franskt styre och inrätta en "republik".

I februari 1930, strax innan IKP bildas, leder Vietnams Nationalistparti ett väpnat uppror i Yen Bai med hjälp av vietnamesiska soldater ur de franska arméstyrkorna. Nationalistpartiet ser detta som den första av sina tilltänkta "revolter". Men Yen Bai-upproret slås snabbt ned av franska trupper.

Trots detta är Yen Bai-upproret en tändande gnista som hela tiden lyser bakom kampuppsvinget 1930-31. För Nationalistpartiet innebär det dock dess förintelse. De ledande kadreerna dödas eller fängslas. Organisationen slås sönder till att vara praktiskt taget obefintlig de närmaste 10 åren. Detta lämnar IKP kvar ensamt att leda kampen mot den franska imperialismen. Utan tvivel erbjuder också situationen utmärkta möjligheter för ett ungt kommunistparti att pröva sina krafter.

Sommaren 1930 når kampuppsvinget, speciellt på landsbygden, en oanad höjdpunkt. Inför våldsamma massresningar i provinserna Nghe An och Ha Tinh bryter den koloniala och feodala administrationen samman. Resningarna mynnar ut i upprättandet av Nghe-Tinh-sovjeten. Denna sovjetmakt – i vietnamesisk folkmun: "Xo-viet" – tar över regional och lokal förvaltning. Trots sin korta livslängd hinner denna nya folkmakt uträtta åtskilligt till förmån för de förtryckta massorna.

Men liksom Yen Bai-upproret, och i likhet med Maos "röda makt" i Kiangsi-Fukien i sydöstra Kina, likvideras också de vietnamesiska sovjetförsöken av den koloniala regeringsmakten. I en våldsam motoffensiv, med de mest brutala metoder – som hårt kritiserats i moderlandet Frankrike – återupprättas franskt välde. Trupper ur Främlingslegionen mejar hänsynslöst ner de försvarslösa massorna. Tiotusen arbetare och bönder mördas, femtiotusen fängslas och deporteras till fångön Poulo Condor. Revolutionsförsöken rinner ut i blodströmmar...

IKP:s nederlag – Kominterns ansvarslöshet...

Då IKP hade spelat en ledande roll i massupproren drabbades partiet hårt av repressionen. I juni 1931 arresterades hela centralkommittén i Saigon. Hela partiapparaten slås i spillror. Samtidigt hade Koumintang i Kina slagit ned Changsha-upproret och därmed var också Kinesiska Kommunistpartiet, KKP, utsatt för massiv förföljelse och kunde på intet sätt bistå det nu helt kraftlösa IKP.

Men kommunistpartiernas allvarliga nederlag i både Indokina och Kina var inte bara resultat av en övermäktig motmakt. Nederlagens katastrofala omfattning orsakades också av en fullständig äventyrspolitik från partiledningarna, som i sin tur instruerades via Stalin och Komintern. Under perioden 1928-34 – Kominterns s k tredje period – slår den stalinistiska politiken nämligen över i en extrem vänstersväng. I de imperialistiska länderna, Europa och USA, utpekas socialdemokratien – "socialfascismen" enligt Stalin – till huvudfienden. Inga allianser med socialdemokratiska organisationer är tillåtna, endast "enhetsfront underifrån", dvs i praktiken en "front" av bara kommunister och kommunistympatisörer.

I kolonialländerna markeras vänsterperioden av en satsning på offensiva uppror, upprättandet av sovjeter osv. Detta är en helt vansinnig linje, framför allt i Kina där revolutionen efter Shanghai-massakern 1927 är på nedåtgående! Situationen är något annorlunda i Indokina. Den flammande parollen "klass mot klass" tycks i Vietnam motsvaras av ett verkligt revolutionärt uppsving.

Så var det också, men likväl var politiken bakom parollen blind och äventyrlig. För IKP:s del tog det sig uttryck i en konstlad uppdelning mellan ”våldsamma” och ”fredliga” metoder, medan man gick till våldsam offensiv på landsbygden, förblev taktiken i städerna fast vid ”demokratiska” krav och ”fredliga” demonstrationer, vilket på intet sätt förberedde massorna inför den kontrarevolutionära motoffensiven.

Mot bakgrunden av dessa händelser och den förda politiken utsattes nu IKP:s ledning för kritik från två håll. Dels från Komintern, men också från framväxande trotskistiska grupperingar i Indokina. Genom Trotskij och den internationella Vänsteroppositionen inom Komintern förmedlades erfarenheterna och boksluten av nederlagen i Kina och Vietnam, och av KKP:s och IKP:s stalinistiska politik. I Indokina skulle detta bli inledningen till en omgruppering inom den kommunistiska rörelsen för en tioårsperiod framöver.

Del 3. Efter IKP:s fall: Trotskister och stalinister i gemensam kamp för återuppbygget

Den korta perioden 1930-31 med alla dess händelser hade varit en motsägelsefull glansperiod för det unga kommunistpartiet, IKP. Fastän partiet verkat illegalt hade det haft 2 400 medlemmar, 6 000 i de illegala fackföreningarna och 60 000 i bondeorganisationerna. Det är troligt att IKP:s inflytande bland bönderna varit högre än dessa siffror anger, med tanke på bondeupprorens omfattning.

Men 1931 var partiet helt ödelagt av kolonialmaktens terror. En vietnamesisk kommunist beskriver dess tillstånd i följande ordalag: ”Första maj 1931, då partiet mönstrade sina styrkor, var en halvkvävd flämtning som vittnade om kommunistpartiets obevekliga dödskamp.”

Vad hade då egentligen hänt, och vad blev följderna?

Nguyen Ai Qouc, alias Ho Chi Minh, hade inte själv befunnit sig i Indokina under händelserna 1930-31. Efter att ha sammanfört de tre kommunistgrupperna till ett parti, 1930, hade han rest till Shanghai, där han deltog i Kominterns Orientbyrå. 1931 hamnade han i dess Södra Byrå i Hongkong, varifrån Kominterns verksamhet i Indokina, Thailand och Malaysia dirigerades. Under samma år genomförde de brittiska myndigheterna i Hongkong och Singapore arresteringsraider. Tillsammans med andra Kominternagenter fängslades nu Ho Chi Minh. IKP avsågades därmed tillfälligt från internationella kontakter. Det var ytterligare ett slag mot det redan hårt drabbade partiet.

Under perioden 1930-31 hade Komintern, efter IKP:s hastiga bildande, börjat uppmärksamma kampen i den franska kolonin. Sedan januari 1930 hade den franska kommunisttidningen L'Humanité en nästan daglig upptäckning i sina spalter. Efter Yen Bai-upproret bedrev tidningen nästan en regelrätt presskampanj till stöd för de vietnamesiska nationalisterna och revolutionärerna. Helt uppeggade av de revolutionära händelserna i Vietnam drev också många av de ledande inom Komintern på IKP:s spontanistiska aktioner, i tron att revolutionens seger var omedelbart förestående. Detta fastän de var medvetna om IKP:s äventyrlighet och sekterism. I Inprecor 12/6 1930 skrev t ex den franske kommunistledaren Berlioz att ”Indokinesiska Kommunistpartiets inflytande ökar trots de sekteristiska tendenserna hos några av dess ledare”.

Ett år senare var som sagt revolutionens nederlag och IKP:s kollaps ett faktum. Kominterns ledning var också uppenbart skakad över detta. Den tog nu mer eller mindre avstånd från IKP:s äventyrliga aktiviteter. Sanningen att säga så hade också många av partiets aktioner legat på gränsen till ren terror och präglats av blodig hämndlystnad. På landsbygden hade lokala administrationer bränts ner utan urskiljning, lokala godsägare och myndighetspersoner avrättades utan pardon osv. I städerna hade arbetarmassorna, liksom IKP:s kadrer och

anhängare, lämnats utan organiserat försvar mot den motterror som skulle bli den logiska följden av dessa landsbygdsuppror.

IKP:s ledning sträcktes också upp för sina försummelse med säkerhetsarbetet under illegaliteten. I ett brev från Kominterns Orientbyrå, daterat 12/5-1931, kritiserades också Nguyen Ai Qouc personligen för detta. De kinesiska kommunistledarna undgick ännu mindre Kominterns bann. Efter Changsha-upprorets misslyckande tvingades Li Li-san avgå, och beordrades tillbaka till Moskva för upptuktelse och omskolning under "femton månader" (vilket senare blev 15 år!) i "Bolsjevikskolan".

Trotskismen får gehör

Mot bakgrund av nederlagen i Vietnam och Kina, och under Kominterns efterföljande interna räfster, fick Trotskijs och den Internationella Vänsteroppositionens kritik ett starkt gehör hos kommunistiska militanter som varit misstänksamma mot Kominterns och IKP:s officiella politik. Misstänksamheten blev ännu starkare, när det också uppdagades att några av de IKP-ledare som arresterats nu samarbetade med polisen och angav f d kamrater i partiet. Att dessa ledare vid partibildandet 1930 rekommenderats av Komintern gjorde naturligtvis saken ännu värre.

Den första trotskistiska gruppen, Kommunistiska Förbundet (Lien Doan Cong San), dök upp i maj 1931 i västra Saigonområdet. Den följdes i augusti samma år av Vänsteroppositionen (Ta Doi Lap), vars medlemskap ökade i takt med att unga vietnamesiska revolutionärer nu återvände efter studier i Frankrike. Där hade de haft kontakt med franska trotskister. Bland dem som återvände 1932 var Ta Thu Thau, den mest framstående ledaren för den vietnamesiska trotskismen.

Etter ett tag bestod den trotskistiska rörelsen av tre skilda grupperingar. En behöll namnet Vänsteroppositionen, en annan var Vänsteroppositionen Oktober (Ta Doi Lap Thang Muoi) och en tredje kallades Indokina-Kommunism (Dong Duong Cong San). Det som skiljde dessa grupper åt var taktiken i samarbetet med stalinisterna.

Ta Thu Thau

Permanent revolution

Vad som förenade dem var naturligtvis kritiken mot den stalinistiska teoribildningen och politiken. Mot "stadie-teorin" satte de Trotskijs teori om den permanenta revolutionen. Han hade formulerat den redan 1905, och efter Oktoberrevolutionen 1917 ingick den i Kommunistiska Internationalens teoretiska arsenal – Kominterns förlag tryckte bl a upp den på sju språk! – ända tills stalinisterna mönstrade ut den i mitten på 20-talet.

Trotskijs teori var till stor del en vidareutveckling av Marx' teori om "permanent revolution" ett begrepp Marx myntat i sin skrift om klasstriderna i Frankrike. Medan Marx i huvudsak åsyftade välutvecklade kapitalistiska länder, sysselsatte sig Trotskij med Ryssland som var ett underutvecklat land. Enligt Trotskij var borgarklassen i ett underutvecklat av imperialismen beroende land inte förmögen att leda och genomföra den borgerligt demokratiska revolutionen som varit fallet i Västeuropa. Istället skulle denna roll falla på den unga arbetarklassen, stödd av bondemassorna. Men en revolution, ledd av *dessa* klasskrafter, skulle inte begränsa sig till vad som normalt var borgerligt demokratiska uppgifter, dvs jordreform, åtskiljande av stat och kyrka, demokratiska rättigheter osv. Mycket snart skulle socialistiska åtgärder – t ex nationalisering av de kapitalistiska företagen, införandet av arbetarkontroll osv – ställas på

dagordningen. Enligt Trotskij var arbetarklassen tvungen att genomföra dessa, om inte revolutionen skulle stanna på halva vägen.

Teorin innebar *inte* – som stalinistiska belackare vill göra gällande – att de demokratiska uppgifterna ”hoppades över”, att det var fråga om en ”ren” och ”omedelbar socialistisk revolution” osv. Nej, så formulerade inte Trotskij problemet. Frågan var *vem* – med stöd av vilka? – som skulle *genomföra* de demokratiska åtgärderna! Ryska revolutionen 1917 blev en levande bekräftelse på Trotskijs teori.

I den ryska revolutionen är det omöjligt att finna något *speciellt stadium*, med någon *speciell* regim, som *slutfört* de borgerligt demokratiska uppgifterna. Det var *efter* Oktober 1917 som jordreformen m.m. genomfördes, men då under *proletariatets diktatur stödd av bönderna*.

Under den kinesiska revolutionen 1925-27 hade Stalin och Komintern övergett denna bolsjevikiska revolutionsteori. Istället skulle Chiang Kai-Shek och det *borgerliga* nationalistpartiet Kuomintang leda revolutionen. Den nya regimen skulle vara en ”arbetarnas och böndernas demokratiska diktatur”, som under ett helt avskilt stadium skulle *begränsa* sig till borgerligt demokratiska uppgifter. Inom Komintern hade Trotskij och Vänsteroppositionen varnat för konsekvenserna av denna teori: Den enda revolution borgarna skulle leda var... kontrarevolutionen! Kuomintang-truppernas blodbad på arbetarna i Shanghai 1927 gav Trotskij och hans kamrater rätt i deras kritik.

När Stalin och Komintern därefter desperat slog över åt andra hållet och predikade revolutionär offensiv, förklarade Trotskij och Vänsteroppositionen att det var vansinne i en period då arbetarna tillfälligt var besegrade och revolutionen på återgående. Det var enligt Trotskij som att gå ”naken på vintern och bära päls på sommaren”. Äventyren i Vietnam och Kina gav honom också rätt.

Hur skall IKP återuppbyggas?

De vietnamesiska trotskisterna förde nu med all kraft fram den permanenta revolutionens teori och vänsteroppositionens kritik. De kritiserade också det sätt på vilket IKP bildats, dvs mer eller mindre ”uppifrån” genom Ho Chi Minhs auktoritet, och utan verkligt klagande politiska diskussioner. Detta hade, enligt trotskisterna, lämnat vägen öppen för ”bönder, småborgerliga liberaler och opportunisterna från det upplösta Nationalistpartiet” att tränga in i partiet. De angrep IKP:s ledning för att den låtit ”terroristisk aktivitet ta överhanden över proletärt organisationsarbete, att stråtröveri fått ersätta arbetarnas ekonomiska kamp” osv.

I enlighet med Trotskijs och den internationella Vänsteroppositionens taktik, dvs att fortfarande verka inom Komintern, lade de vietnamesiska trotskisterna 1932 fram en rad åtgärder för att återuppbygga IKP:

att sätta arbetarna på rätt plats i sitt eget parti, dvs som ledning – inte som svans.

att reorganisera IKP i enlighet med idén om ett kommunistiskt parti, inte som ett arbetar- och bondeparti”, dvs på basis av driftsceller och inte på gatu- eller bondeceller.

att utveckla de nästan obefintliga arbetarorganisationerna, röda fackföreningar, Arbetarnas Hjälp osv.

att upplösa Förbundet mot Imperialism, eftersom det var en öppning för nationalistelement att ta sig in i partiet.

att reorganisera Röda Hjälpens i arbetarklassens intresse, och inte som en humanitär förening...

att ställa oss själva på Oktoberrevolutionens lärdomar, för att klargöra den linje som leder arbetarklassen mot proletär diktatur och socialism.

På några punkter sammanföll trotskisternas kritik med Kominterns självkritik. Trots oenigheten om händelserna i Vietnam och Kina tryckte båda hårt på nödvändigheten av att ”proletarisera” kommunistpartierna, även om de menade olika saker med begreppet. I Vietnam var det dock tänkbart att många av de nämnda åtgärderna kunde accepteras i en plan för IKP:s återuppbyggnad.

Kritiken sätter sina spår

Denna tillfälliga ”överlappning” i åsikter gav hur som helst utrymme för att den trotskistiska kritiken fick publicitet i Kominterns press. Delar av kritiken återfanns bl a i franska KP:s teoretiska organ, Cahiers du Bolshevisme 15/3-1931 och i L’Humanité tio dagar senare.

När IKP senare samma år antog sitt nya *Handlingsprogram* hade också kritiken satt sina spår, även när det gällde värderingarna av händelserna 1930-31:

”Fastän den var ung och liten, ledde den indokinesiska arbetarklassen inte desto mindre bönderna och de förtryckta massorna i städerna. Kommunistpartiet kämpade energiskt för att arbetarklassen skulle ta hela ledningen, *ty det är endast på detta sätt som det revolutionära lägret — arbetarna, bönderna och de utsugna klasserna — kan besegra det antirevolutionärs lägret: imperialismen, feodalismen, plantageägarna, byråkraterna och de falska inhemska kapitalisterna*”.

Detta program talade någorlunda klarspråk om kommunisternas uppgifter, och uteslöt faktiskt idén om revolution i ”två stadier”.

I Vietnams Arbetarpartis historia kommenteras programmet sålunda: ”1932 lade partiet fram ett handlingsprogram, som ånyo upprepade partiets politiska teser, definierade de omedelbara konkreta uppgifterna och nya kampformer och metoder, som var bättre avpassade för den nya situationen”. (sid 14)

Det är också uppenbart att de vietnamesiska stalinisterna inte var överens med Komintern om att trotskisterna kunde betraktas som ”socialfascister” eller ”kontrarevolutionärer”, när också de senare brutalt förföljdes av den franska kolonialmakten (i augusti-32 arresterades t ex över trettio ledande trotskister av polisen). Stalinisterna förespråkade snarare ”enhetsfronten”, men i en egen tappning som innebar att de alltid skulle ha övertaget över alla eventuella allierade.

Både stalinister och trotskister var dock fast beslutna att återskapa ett verkligt kommunistparti, och bedrev oupphörligt organisations- och agitationsarbete. Nationalistpartiets frånfall lämnade också kommunismen ensam som drivande kraft i kampen mot den franska imperialismen. 1932 gjordes också ett kortlivat försök att bygga upp en nationellt fungerande partiapparat, och mot slutet av året existerade faktiskt provisoriska organisationer i Tonkin, Annam och Saigonområdet. Men polisen var på alerten. Den bröt ner organisationsförsöken i sin linda. Tvåhundra kommunistiska och nationalistiska militanter arresterades. Den franska polisen lyckades nästan utrota all kommunistiska verksamhet, t o m den underjordiska. Exilvietnameser som befunnit sig i Thailand och Kina, och som försökte ta sig tillbaka för att ta itu med det kommunistiska uppbygget, greps direkt när de återvände.

I oktober 1932 hade emellertid en ung vietnamesisk student lyckats ta sig tillbaka. Det var Tran Van Giau, som hade studerat på Universitetet för Orientens Arbetare i Moskva. Han var en vältrimmad stalinist, och tillsammans med två andra studenter hade han i uppgift att återuppbygga kommunistpartiet.

1933: Stalinister och trotskister i gemensam valfront

1932-33 arbetade både trotskister och stalinister på att reorganisera ett kommunistiskt parti. 1933 inledde de ett samarbete för att upprätta en gemensam valfront i valen till Saigons stadsråd.

Men samarbetet påfrestas av den högersväng Stalin och Komintern inleder efter Hitlers maktövertagande i Tyskland 1933. På Kominterns 7 kongress 1935 biläggs klasskampen till förmån för ”kampen för demokrati och världsfred”. Nu duger inte enbart den forne ”huvudfienden” socialdemokratien – ”socialfascismen” – som frontpartner, utan även öppet borgerliga partier och t o m ”antifascistiska imperialister”.

Emellertid dröjer det till mitten på 1936 innan folkfrontsstrategin slår igenom i Indokina, och under tiden arbetar trotskister och stalinister genom en gemensam tidning, La Lutte, (”Kampen”).

Efter Tran Van Giaus ankomst oktober -32 gjorde stalinisterna allvarliga försök att reorganisera IKP. En regional kommitté upprättades i Saigon. En tidning, Röda Fanan (Co Do), och en teoretisk tidskrift, Kommunistisk Revy (Tap Chi Cong San) började cirkulera. Kontakten med kommunistiska centra i Nanking, Shanghai och Hongkong återupprättades och i april 1933 hölls en konferens.

Sedan hösten -32 hade de vietnamesiska trotskisterna efter vissa omgrupperingar definitivt delats i två grupper: Ta Thu Thaus Kampgruppen och Ho Huu Toungs Oktobergruppen. Thaus Kampgruppen samarbetade i varierande utsträckning med stalinisterna. Med tanke på Kominterns ”ingen allians-politik” var detta naturligtvis märkligt, men betingat av de mycket speciella styrkeförhållandena i Indokina. Oktobergruppen intog dock en avvaktande attityd till detta samarbete.

All kommunistisk verksamhet i Indokina var givetvis underjordisk. Men inför valen i maj 1933 till Saigons Stadsråd lyckades trotskister och stalinister upprätta en gemensam legal valfront: La Lutte. En lista med åtta kandidater fördes fram, den s k arbetarlistan. Valprogrammet betonade i huvudsak demokratiska krav (strejkrätt, rätt att bilda fackföreningar, rösträtt osv) och ekonomiska krav (lägre skatter och hyror osv). Genom namnet ”arbetarlistan” betonades också valfrontens klassinnehåll och skilde sig därigenom skarpt från Konstitutionalisterna och övriga borgerliga partier. En tidning med samma namn som valfronten – La Lutte – gavs också ut.

Valet blev en succé för arbetarkandidaterna. De två översta på listan, trotskisten Tran Van Thach och stalinisten Nguyen Van Tao blev överraskande nog invalda. Det var ett mått på den popularitet de revolutionära grupperna åtnjöt, trots att de inte kunnat verka helt öppet. Men myndigheterna vidtog motåtgärder. Arbetarkandidaterna uteslöts ut rådet och La Lottes valsiffror ogiltigförklarades. Kommunisterna fråntogs alla legala öppningar.

I övrigt bestod under 1933 både trotskisternas och stalinisternas huvudsakliga verksamhet av försvarsarbete för de kamrater, från båda riktningarna, som arresterats och ställts inför rätta. Faktiskt bistod här det Franska Kommunistpartiet med ett kraftigt stödarbete, och lyckades t o m få till stånd en arbetardelegation som skulle undersöka förhållandena i Indokina. I denna ingick de två kommunistdeputerade Peri och Barthel. Deras huvudsakliga – och outtalade! – uppgift var att undersöka hur den indokinesiska kommunismen kunde fås på fötter och verka legalt igen. De kom till den för dem obehagliga slutsatsen att detta inte kunde ske på annat sätt än genom samarbete med trotskisterna i La Lutte.

Detta godkändes visserligen av Komintern. Men missnöjet med den indokinesiska sektionen gjorde att Komintern också lät kritisera IKP öppet genom de franska och kinesiska kommunistpartierna. Vad Kominterns ledning ytterst krävde i Indokina var ett lydigt, konsoliderat och Moskva-troget ledarskap för IKP. Detta var helt nödvändigt för att partiet skulle kunna motsvara den nya utrikespolitiska kursen från sovjetbyråkratin.

Komintern omfamnar borgarna

I både Kina och Vietnam hade Kominterns ultravänsterlinje lett till temporära nederlag. Men i Tyskland ledde den till en fullständig katastrof. När Hitler i början av 1933 tog makten och krossade hela den tyska arbetarrörelsen, hade tyska kommunistpartiet, KPD, in i det sista hävdad att "socialfascismen" (dvs socialdemokratien) var huvudfienden. Så sent som i november-32 hade stalinister och nazister under spårvägsstrejken i Berlin stått arm i arm och samlat in pengar till sina respektive fonder!

Stalins och Kominterns idiotpolitik hade alltså bidragit till nazismens seger i Tyskland, och sovjetbyråkratin började sengångaraktigt inse att ett hitleristiskt Tyskland var ett hot mot dess existens. Sovjetunionen försökte nu närma sig Frankrike och inträdde också i det Nationernas Förbund som tidigare ansetts vara ett "rövarförbund". (Den tyske kommunisten Willy Münzenberg hade kallat det för "AB Imperialism".)

Stalin och sovjetbyråkratin syftade till att samla alla antifascistiska krafter i en enda front. Frankrike intog en nyckelposition i dessa planer. Ett alltför starkt kommunistiskt och revolutionärt uppsving bland de franska arbetarna skulle vara ett hot mot den antifascistiska sovjetdiplomatin. Det var därför nödvändigt med en mer moderat och uppbromsande politik. De franska kommunisterna sökte nu allians med socialisterna och det borgerliga Radikalpartiet. Den franska Folkfronten hade fötts.

På Kominterns 7:e kongress i augusti 1935 formaliserades denna politik och blev en internationell generallinje. Arbetarklassens "omedelbara uppgift" var nu inte att störta kapitalismen, utan att "kämpa mot fascism, förverkliga demokratin och bevara freden". De två delegater som mest aktivt förespråkade den politiken var bulgaren Dimitrov och...Ho Chi Minh!

Folkfronten innebar i praktiken att arbetarklassens strävanden helt underordnades den borgerliga demokratin och ett systematiskt klassarbete med öppet borgerliga partier. Det var ett brott med marxismen-leninismens principer. Det enda som kan uppnås utan att störta kapitalismen är en "fred" och en "demokrati" på borgarnas villkor!

Efter katastrofen i Tyskland hade Trotskij och Vänsteroppositionen beslutat sig för att överge tanken på att reformera Komintern inifrån, och attackerade sovjetbyråkratins nya politiska lappkast:

"Folkfronten kommer att falla i stycken vid sitt första allvarliga prov, och djupa klyftor kommer att öppna sig i alla dess beståndsdelar. Folkfrontens politik är en svekfull politik.

I...temporära allianser var det en bolsjevikisk princip att *marschera var för sig och slå gemensamt!* De nuvarande Komintern-ledarnas regel är: *Marschera tillsammans på det att vi må slås sönder var för sig.* Låt dessa herrar hålla sig till Stalin och Dimitrov, men lämna Lenin i fred!" (Trotskij, 1935)

Indokina: Folkfronten dröjer....

Men folkfrontspolitikerna antogs snart av alla Kominterns sektioner världen över. I kolonierna och de förtryckta nationerna innebar det att kommunisterna upphörde att kämpa mot den franska och engelska imperialismen. Frankrike och England var ju i allians med Sovjetunionen mot Hitler-Tyskland! (På t ex Ceylon ledde denna politik till att trotskisterna tog över kommunistpartiet, då stalinisterna visat sig oförmögna att leda massornas kamp mot det brittiska herraväldet.)

I Indokina dröjde det nästan ett år efter kominternkongressen innan folkfrontslinjen slog igenom. Så sent som på IKP:s partikongress i Macao 1935 stod vietnameserna kvar på *sin* enhetsfronttaktik: samarbete enbart med trotskister och vissa revolutionära nationalister. 1934, året efter succén i Saigon-valet hade också frontbildningen och tidningen La Lutte återupprättats. Ho Huu Toungs "Oktobergruppen", som hade ändrat sitt namn till Inter-

nationella Kommunistiska Förbundet, vägrade dock fortfarande att delta i något som helst samarbete med stalinisterna, och arbetade helt illegalt.

Tidningen La Lutte förde hård kamp mot alla riktningar som enbart ville reformera kolonialstyret. Den bekämpade många av de fördomar som genom förtrycket fördes ner bland massorna. Den kämpade för arbetarklassens hegemoni i kampen om det nationella oberoendet, och förde naturligtvis också en energisk kamp för de demokratiska fri- och rättigheterna. Allt detta förstärkte de underjordiska kommunistorganisationernas prestige bland de breda massorna.

Men även om IKP inte ännu antagit folkfrontsstrategin så började partiets ledning mer och mer tendera åt det hållet, speciellt efter att Folkfronten upprättats i Frankrike. Detta ledde naturligtvis till ökade slitningar i samarbetet mellan stalinister och trotskister. Under valet till Saigons Stadsråd i maj 1935 uppstod en tillfällig spricka i La Lutte då en ledande stalinist, Duong Bach Mai, föreslogs till kandidat. Många inom La Lutte ansåg honom alltför reformistisk. Men Ta Thu Thau menade att fronten måste bevaras och talade för honom och lyckades också övertyga de övriga. Fyra av La Luttés kandidater blev invalda: stalinisterna Nguyen Van Tao och Doung Bach Mai och trotskisterna Ta Thu Thau och Tran Van Thach.

Trots La Luttés rakryggade hållning i många viktiga frågor tenderade tidningen att i enhetens namn vattna ur politiken. Det avspeglade naturligtvis den alltmer ohållbara situation som samarbetet mellan stalinister och trotskister gav upphov till, speciellt när folkfrontsidén började vinna terräng inom IKP.

... men kommer till stånd

I maj 1936 antog IKP:s centralkommitté folkfronten som partiets politik. Uppgiften var nu att ”delta i världsfrenten för demokrati och fred”. Frontpolitiken skulle utsträckas till att inte ens vara antiimperialistisk. Man menade att IKP hittills vänt sig ”enbart till grupper och partier länge kända som antiimperialistiska, och glömt att Folkfronten skulle ena hela folket, att folket har omedelbara krav som är gemensamma för alla partier.”

I konsekvens med detta lade IKP ner alla antiimperialistiska och antifeodala paroller, t ex ”störta den franska imperialismen” och ”konfiskera godsägarnas jord för fördelning till bönderna”. Attackerna mot Konstitutionalisterna fick inte heller vara ”för skarpa” osv.

Vid samma tidpunkt hade Folkfronten i moderlandet Frankrike kommit till makten, vilket förstärkte tron hos IKP:s kader på den nya linjen. Regeringsövertagandet i Frankrike ledde också till en del uppmjukningar av den franska kolonialmakten i Indokina, politiska fångar frigavs (bl a Pham Van Dong), demokratiska fri- och rättigheter medgavs och de revolutionära krafterna kunde börja arbeta legalt.

Trotskister och stalinister organiserade nu tillsammans den s k Indokinesiska Kongressen. Denna rörelse baserade sig på över 600 aktionskommittéer som bildades för att organisera arbetarna, fr a i Saigon och södra Vietnam. Det var också här som trotskisterna var starkast. Då de tillfälligt hade förlorat ledningen och redaktionen i La Lutte kompenserade de detta genom arbetet i dessa kommittéer.

Indokinesiska kongressen var en i hög grad klassbaserad rörelse. Men i motsats till detta utvecklade stalinisterna också, trogna Kominterns linje, ett folkfrontsprojekt för klassarbete. De omvandlade nu sin tidigare Antiimperialistiska Folkfront till den s k Indokinesiska Demokratiska Fronten, vilken skulle bekämpa ”huvudfienden”, d v s ”de franska fascisterna och de franska reaktionära kolonialisterna”.

De Indokinesiska stalinisterna hade nu öppet övergivit kampen för nationellt oberoende och agrarrevolution. IKP var nu inget annat än en direkt utlöpare av Stalins förkalkade Komintern. Politiken var inte avpassad för att utveckla klasskampen och revolutionen, utan för att underbygga den sovjetiska byråkratins statsintressen och diplomatiska manövrer.

Del 4. 1936-39: Trotskisterna enda revolutionära kraften mot kolonialförtrycket

I Vietnams arbetarpartis historia kan vi läsa följande:

”Kampanjen för den Indokinesiska Demokratiska Fronten (1936-1939) var verkligen en kraftfull och omfattande nationell och demokratisk rörelse, fastän vårt parti vid denna tid intog en alltför tillbakadragen position för att kunna deklarerat sin egen ståndpunkt i frågan om den nationella självständigheten. Den politiska nivån och dugligheten hos kadern och partimedlemmarna hade höjts avsevärt, då de ledde massorna. Partiets prestige och inflytande hade vuxit bland massorna. Det viktiga var att partiet hade utnyttjat omständigheterna och använt legala och halvlegala arbetsformer för att propagera marxismen-leninismens idéer och partiet och Kommunistiska Internationals politiska linje. Partiets och den Demokratiska Frontens legala publikationer spelade en stor roll, då de hade del i mobiliseringen och utbildningen av massorna och i organiserandet av deras kamp. Samtidigt avslöjade de trotskisternas och andra reaktionärers svekfulla propaganda och sabotagehandlingar. Dessa isolerades allt mer.”

Denna historieskrivning är helt igenom falsk.

Efter att IKP i maj 1936 antagit folkfrontslinjen gick högervridningen mycket snabbt. I tidningen *La Lutte* – som stalinisterna nu hade redaktionell kontroll över – hälsade de på ex socialisten Maurius Moutets tillträde som kolonialminister i franska folkfrontsregeringen. Enligt stalinisterna ingick ju Moutet, liksom socialistpartiet, i den ”världsomspännande fredsfronten”. Men några veckor efteråt lät Moutet telegrafera till myndigheterna i Saigon: ”Ni skall upprätthålla den allmänna ordningen med alla legala metoder även genom att straffa alla bråkstakare om så visar sig nödvändigt... franskt styre måste råda i Indokina såväl som i övrigt.” Genom stödet åt Moutet och franska folkfronten hade de indokinesiska stalinisterna nu mer eller mindre öppet börjat stödja den franska kolonialadministrationen. Indokina var ju en del av Frankrike, och Frankrike i allians med Sovjetunionen mot Hitler-Tyskland. I det läget fick man, enligt stalinisternas logik, inte skrämja bort de ”fredsälskande” franska kolonialisterna. Kravet på nationellt oberoende lades därför undan.

Inte heller det franska Kommunistpartiet förde fram detta krav. På KP:s kongress i Arles 1937 förklarade också Thorez, cyniskt nog med hänvisning till Lenin, att ”rätten till avskiljande innebär inte en förpliktelse till avskiljande.” I stället låg det i de koloniala folkens intresse att sätta sin tillit till unionen med det ”demokratiska Frankrike”. Att bygga upp en sådan union ansåg Thorez vara ”Frankrikes plikt över hela världen”.

Denna stalinistiska politik ledde givetvis till skarpa konflikter mellan trotskister och stalinister i Indokina. Trotskisterna förklarade att det kommande kriget mellan Tyskland och Frankrike var reaktionärt från båda håll. Därför kunde de inte heller stödja den franska kolonialmaktens krigsansträngningar mot Tysklands allierade Japan. Stalinisterna å andra sidan gick så långt att deras representanter i Saigons stadsråd röstade för krigskrediter till det ”franska nationalförsvaret”. Trotskisterna hävdade naturligtvis att dessa anslag skulle komma att användas mot de vietnamesiska arbetarna och bönderna. Det skulle också – tyvärr! – bli fallet senare...

Trotskisternas energiska antimilitaristiska propaganda mötte starkt gehör hos massorna. Likaså stödde och utvecklade trotskisterna konsekvent, i motsats till stalinisternas vacklan och bromsklosspolitik, den omfattande strejkvågen 1936-39. Trotskisterna initierade och dominerade majoriteten av de 600 aktionskommittéer som verkade för i Saigon-området, och arbetade energiskt på att sammankoppla denna klasskamp med kraven på agrarrevolution och nationell frigörelse. Stalinisternas politik inskränkte sig uteslutande till krav på demokratiska rättigheter, och passerades av den massiva klasskampen. De förlorade efterhand sitt förtroende hos breda arbetar- och bondegrupper, medan trotskisterna ökade sitt inflytande.

”La Lutte” splittras

Stalinistfraktionen i La Lutte insåg också att deras aktier sjönk kraftigt. Både Komintern och franska KP krävde att de skulle bryta med trotskisterna. Så sent som i april 1937 hade trotskister och stalinister ställt upp i valen i Saigon på en gemensam lista.

I maj 1937 publicerade stalinisterna en egen tidning L’Avant Garde, och anklagade där trotskisterna för att vara... ”professionella agitatorer”! En splittring av La Lutte var nu oundviklig. Detta orsakade också interna svårigheter hos stalinisterna. Inte alla ville bryta med trotskisterna, t ex Doung Bach Mai. Han hävdade visserligen att det var en ”avgrund” mellan de båda riktningarna, ”men under de speciella omständigheterna i Indokina, unika i hela världen, och där den antiimperialistiska kampen fortsätter genom Moutets och Bréviés (fransk kolonialminister resp. generalguvernör för Indokina) agerande, kommer splittringen av den front – som måste byggas av oss själva och trotskisterna – endast att leda till förvirring hos massorna och till att folkets kampvilja avtar. Vi får inte det minsta överskatta trotskisternas styrka. Men samtidigt som vi är på det klara med deras fel, som härstammar ur steril revolutionarism, måste vi också erkänna, tills något nytt kommer i dagen, att de fortfarande är pålitliga antiimperialister, som förtjänar allt vårt stöd.” (La Lutte 6 juni, 1937)

Den 14 juni 1937 splittrades La Lutte definitivt då stalinisterna vägrat stödja en motion från Ta Thu Thau som attackerade folkfronten. Thau hade några månader tidigare i La Lutte deltagit med debattartiklar där han också gått emot folkfrontspolitiken. Den 13 maj hade han publicerat sitt klassiska generalangrepp, ”Mot folkfrontens förräderi”.

Efter splittringen i La Lutte publicerade trotskisterna ett brev från franska KP till IKP där det klart framgick att Komintern och Moskva eftersträvat en splittring. Trotskisterna åtnjöt nu en allt större popularitet bland de arbetande massorna, då de nu var den enda organisation som bekämpade kolonialstyret och som djärvt tog sig an strejkkampen. Kolonialmyndigheterna insåg också detta, och lät därför på order från Paris arrestera Ta Thu Thau. I två år satt han fängslad.

Trotskyistisk valseger i Saigon

Medan stalinisterna fortsatte sin kontrarevolutionära allianspolitik med ”antifascistiska” franska kolonialister, nådde nu den trotskistiska rörelsen i Indokina sin höjdpunkt under åren 1937-39. T o m Ho Huu Toungs grupp som stått utanför La Lutte blommade upp. Mot slutet av 1937 lyckades den ge ut veckotidningen Le Militant, som dock förföljdes av myndigheterna för sin orädda hållning till strejkrörelsen. 1938 lyckades gruppen ge ut tidskriften Oktober, tillsammans med veckotidningen Tia Sang (”Gnistan”) som t o m blev dagstidning vid årsskiftet!

Ta Thu Thaus Kampgruppen fortsatte att i egen regi driva La Lutte och komplementerade den med en vietnamesisk utgåva, Tranh Dau.

Kulmen i det trotskistiska uppsvinget kunde avläsas i valsiffrorna vid valet till Saigons Stadsråd i april 1939. De trotskistiska kandidaterna – Ta Thu Thau, Tran Van Thach och Phan Van Hum – erhöll 80 (!) procent av rösterna och besegrade således tre konstitutionalister, två stalinister och åtskilliga oberoende kandidater. Stalinisterna erhöll endast *en* procent av rösterna.

Valsiffrorna var ett mått på vilken politik som motsvarade massornas krav och militans, och det var inte IKP:s politik. Allt prat om att trotskisterna ”isolerades” är rena lögnar och förvrängningar. Om några drabbades av detta öde så var det IKP! Partiet delades efter katastrofnederlaget i valet i två delar. Nguyen Van Tao bröt sig ur och bildade en ny grupp, medan Doung Bach Mai övertog ledningen i det gamla partiet.

Två Linjer i kampen (1939)

Stalinisternas: "Partiets linje under den Demokratiska Frontens period", Ho Chi Minh 1939.

1. Partiet bör för närvarande avhålla sig från att sikta allt för högt med sina krav (nationellt oberoende, parlament osv) för att inte gå i de japanska fascisternas fälla. Det bör enbart kämpa för demokratiska rättigheter.
2. Partiet bör med tanke på denna målsättning vinnlägga sig om att skapa en bred, demokratisk nationell front, omfattande inte bara indokineser utan även progressiva fransmän, inte bara de arbetande skikten utan även den nationella bourgeoisin
3. Gentemot den nationella bourgeoisin måste Partiets visa sig smidigt och böjligt. Det bör göra sitt bästa för att vinna den för Frontens sak....
4. Gentemot trotskisterna: Absolut ingen allians, inga eftergifter. Det gäller att till varje pris blotta den roll de spelar som handgångna män åt fascisterna, och tillintetgöra dem politiskt.
5. Partiet får inte ålägga Fronten sin ledning.

Trotskisternas: Ur Aktionsprogrammet i La Lutte, Nr 213, 14 april 1939

1. Kamp mot krigsförberedelserna, bryt genom massaktioner den blockad som stryper den kinesiska revolutionen och gynnar den japanska imperialismen. Bojkotta handeln med Japan.
2. Direkta aktioner för att genomföra social lagstiftning i Indokina: 40-timmars vecka, rätt till kollektivavtal, kontroll över avsked och anställning, indexreglerad lön.
3. Mot fascisterna: bilda aktionskommittéer i fabrikerna, i offentliga sektorn och armen för att slänga ut och avskeda fascister.
4. Mot stalinisterna som predikar "frivillig" underkastelse; popularisera parollen "Ovillkorligt nationellt oberoende".
5. Bygg verkliga allianser med arbetare, bönder och städernas småbourgeoisin genom aktionskommittéer i fabrikerna, bostadsområdena, bland bönder och soldater för att förbereda arbetar- och bonderegeringen, för att expropriera alla kapitalister och feodalister.

Ner med fascisterna, kapitalisterna och feodalisterna!

Ner med stalinisterna, imperialismens lakejer!

Länge leve 1:a maj, leve klasskampen!

Länge leve Fjärde Internationalen!

Centristiska avvikelser

Polemiken mellan trotskistgrupperna ökade också vid denna tidpunkt. Ta Thu Thaus grupp, som var erkänd sektion av Fjärde Internationalen, anklagade Ho Huu Toungs grupp för att den drog upp konstlade motsättningar gentemot fronten med stalinisterna. Vidare fördömde Thau gruppen för att den stött både trotskister och stalinister i valen 1939. Hans kritik på den punkten var naturligtvis riktig. Stalinisterna var vid den tidpunkten inget annat än en vänsterflygel av kolonialadministrationen, de hade ju bl a gått med på ökade krigsanslag. Å andra sidan hade Thaus grupp tidvis agerat väl eftergivet i förhållande till stalinisterna i La Lutte. Innan brytningen 1937 hade massorna haft ganska svårt att skilja mellan stalinism och trotskism, då La Lutte i huvudsak avspeglade någon sorts gemensam nämnare. Att ändå, som Ho Huu Toungs grupp stå utanför allt samarbete med stalinisterna var helt sekteristiskt, och avvek från Trotskij och Vänsteroppositionens idéer om proletär enhetsfront.

De båda trotskistgrupperna präglades alltså av centristiska avvikelser, men förblev ändå – speciellt efter att IKP antagit folkfrontspolitiken – de enda krafter som på allvar bekämpade kolonialismen och som baserade sin politik på klasskamp i stället för klassarbete.

Komintern omfamnar Hitler

Sensommaren 1939 slöts Hitler-Stalin-pakten, och Komintern vände upp och ner på världen. Nu blev Frankrike-England krigshetsare och Tyskland ”fredsälskande”. Stalin lät t o m utbringa en skål för Hitler, ”det tyska folkets älskade ledare”!

Kominterns sektioner bytte nu alla fot. Man skulle nu bekämpa det imperialistiska kriget, framdrivet av Frankrike och England, fascismen var inte längre huvudfienden. Denna kursändring ledde till att den franska regeringen nu förbjöd KP i ett dekret från den 26/9 -39. Samma skedde i Indokina. Kolonialmakten inledde en våldsamt offensiv mot kommunistgrupperna. Över tvåhundra ledande trotskister och stalinister fängslades. Både de trotskistiska och de stalinistiska grupperna bröts ner. De trotskistiska klarade sig sämre, dels för att myndigheterna efter valet 1939 ansåg dem som huvudfienden, och dels därför att trotskisterna var dåligt organiserade illegalt. Nu drevs de visserligen under jorden, men utan möjlighet att i någon större skala återuppta och reorganisera sitt tidigare arbete.

Del 5. 1945: Vietnam fritt, men Viet Minh likviderar revolutionen och revolutionärerna

Stalin-Hitler-pakten 1939 var Moskva-byråkratins förvridna reflex av det nya världsläget, och dess politik fortplantades ut i Kominterns alla sektioner. Sovjetunionen och Kominternpartierna ställdes nu i harnesk mot de tidigare allierade, främst i Frankrike och England.

Dessa svarade i sin tur med att trycka ner kommunistpartierna. I Frankrike förbjöds som sagt kommunistpartiet, liksom i landets kolonier. I Indokina där kommunismen var stark blev förföljelsen speciellt hård. Trotskisterna hade i två-tre år dominerat kommuniströrelsen och hade i motsats till stalinisterna alltid bekämpat kolonialförtrycket. Efter Kominterns nya sväng började emellertid också IKP mer och mer rikta sig mot den franska imperialismen.

Kolonialmakten i Indokina slog nu urskiljningslöst sönder större delen av kommuniströrelsen på kort tid. Trotskisterna drabbades hårdast, eftersom de var inflytelserikast och alltid fört en oförsonlig antiimperialistisk kamp. Men de hade, i motsats till stalinisterna, ingen utvecklad illegal organisation, och när ledarna arresterades och det allmänna förtrycket hårdnade ställdes anhängarna utan ledning.

Stalinisternas ledare lyckades i många fall gå under jorden, och sändes till Kina, där kommunisterna samarbetade med Kuomintang. IKP hade också materiellt stöd från Komintern för sin illegala och övriga verksamhet.

Den unga och sköra Fjärde Internationalen var inte alls i stånd att ge de vietnamesiska trotskisterna något motsvarande stöd.

1940 gick Tyskland på offensiven i Europa. Flera nyckelländer, däribland Frankrike, ockuperades. Japan som redan tidigare ockuperat Manchuriet (1931) och Kina (1937) såg nu chansen att angripa Indokina, då kolonins moderland var lamslaget av den tyska ockupationen. I första hand krävde Japan kontroll över Tonkin-området som gränsade mot Kina, för att lättare kunna slå mot Kina och Chiang Kai shek. I september 1940 gick japanska trupper in i Indokina.

I de flesta andra sydasiatiska länder kunde japanerna operera genom att knyta upp viktiga delar av nationaliströrelserna med löften om ”oberoende”. I Indokina behövdes inga sådana eftergifter. Här samarbetade japanerna i stället med den franska kolonialbyråkratin. De

antiimperialistiska och nationella krafterna i Indokina gavs därför inga som helst öppningar, och tvangs arbeta helt underjordiskt.

IKP leder lokala uppror

För IKP och de vietnamesiska stalinisterna var också situationen politiskt mycket besvärande. Japan var Tysklands allierade, och Tyskland i sin tur Sovjetunionens. Komintern förespråkade därför en ”neutral” hållning gentemot Japan. Trotskisterna antog konsekvent en *revolutionärt defaitistisk* ståndpunkt, dvs de tog inte ställning för någon av de rivaliserande imperialistmakterna, utan förde krig mot kriget för att driva ut *alla* rövarstater.

Men 1940 var trotskiströrelsen i Indokina nästan helt utslagen. IKP fungerade däremot hjälpligt. Partiet arbetade också genom sin front, Indokinas Anti-imperialistiska Nationella Enhetsfront. Men frontens program var inte ens ett konsekvent borgerligt program. Det krävde ”nationell befrielse” utan agrar revolution, och endast ”höga” jordräntor och ”alltför hög” grundskatt skulle bekämpas. Det gällde ju att få med ”progressiva element i godsägar-klassen” i fronten.

Å andra sidan kunde IKP inte fullfölja Kominterns ”neutralitetslinje” gentemot Japan. Trycket från massorna som kände av ockupationen tvingade fram vissa kursändringar. På centralkommitténs sjätte session konstaterades att ”motsättningen mellan de indokinesiska folken och de imperialistiska angriparna var en oskiljaktig del av den revolutionära rörelsen i världen”.

I november leder IKP under Tran Van Giau ledning ett lokalt uppror i My-Tho i söder. Det krossas omedelbart, liksom en annan resning i Do-Luong i januari 1941. I det senare upproret bildas emellertid den första IKP-kontrollerade gerillaenheten i Bac-Son. Senare får den namnet Vietnams Befrielsearmé.

Vid tidpunkten för My-Tho leddes IKP:s verksamhet från dess ”externa byrå” i Kunming genom Ho Chi Minh. Men Tran Van Giau hade organiserat upproret utan byråns sanktion, och vissa krafter inom partiet hade t o m förespråkade ett omedelbart uppror för att ta makten. Även om situationen varit explosiv, så hade den ingalunda varit tillräckligt mogen för ett allmänt uppror. Trots att ”befriade områden” existerat för en mycket kort tid hade den franska Främlingslegionen inte haft svårt att bryta ner dem. Över 6 000 arresteringar gjordes och franskt styre återupprättades igen.

Efter nederlagsupproren bröts även IKP ned. Interna utrensningar förekom, och presumtiva ”polisagenter” mördades. Ledarskapet tvingades i exil i södra Kina.

Stalinisterna bildar Viet Minh

De lokala kinesiska kuomintangmyndigheterna i södra Kina gav ett visst utrymme för Ho Chi Minhs och övriga IKP-medlemmars verksamhet, pga det gemensamma intresset av att köra ut japanerna ur Sydostasien.

Ho Chi Minh och IKP lyckades också skapa en bas i Ching-hsi i Kwangsi-provinsen. I maj 1941 bildade en kärna av IKP-medlemmar samordningsorganisationen Förbundet för Vietnams Oberoende (Viet Nam Dock Lap Dong Minh Hoi), förkortat Viet Minh. Programmet liknade den tidigare antiimperialistiska frontens och sammanfattades i tre punkter:

1. Att köra ut de franska och japanska fascisterna och upprätta Vietnams oberoende.
2. Att ena alla krafter som kämpar mot fascism och aggression
3. Att bygga en vietnamesisk demokratisk republik.

Viet Minhs perspektiv på Vietnams befrielse inkluderade framför allt en stark tilltro till den allierade sidan i världskriget. I sin propaganda framställde man sig t o m som en del av de allierades stridskrafter. Denna blåögda tillit skulle sedermera driva Viet Minh till ett öppet förräderi mot befrielsekampen.

22 december 1944 bildade Viet Minh Vietnams Befrielsearmé. Dess kärna, hade grundats i Bac-Son-upproret 1941. Dess strategi var gerillakrigföring, och att därigenom skapa befriade områden som baser för fortsatt kamp och till slut som grund för ett oberoende Vietnam.

Trotskisterna reorganiserar sig

Några månader innan hade också de vietnamesiska trotskisterna organiserat sig på nytt. Med ett dussintal medlemmar från den tidigare Oktobergruppen nybildades Internationella Kommunistiska Förbundet i Saigon. De var således få, men fem av dem var grundare av den trotskistiska rörelsen i Indokina och hade minst tolv års revolutionär verksamhet bakom sig. Bland de övriga återfanns erfaren kader från den tidigare Hanoi-avdelningen.

I början av 1945 befann sig Japan på fallrepet i kriget. Desperat försökte japanerna nu ta fullständig kontroll över Indokina. Den 9 mars slängde de ut den franska kolonialregeringen och avväpnade de franska styrkorna. En direkt lydregim tillsattes med en vietnamesisk prins, Bao Dai, i toppen. På grundval av det fransk-vietnamesiska avtalet 1884 förklarades Vietnam nu som en ”oberoende stat”. Genom diverse halvreligiösa och mysticistiska nationalistgrupper sökte japanerna mobilisera ett folkligt stöd för sin variant av en ”fri” stat.

Viet Minh däremot attackerade den nya regeringen och kallade den en ”marionettregim som i japansk sold bedrar det vietnamesiska folket” och uppmanade folket att driva ut japanerna. Man väntade också ett ingripande av ”kinesiska, amerikanska och brittiska trupper”.

Viet Minh fick nu ett ökat inflytande och lyckades t o m upprätta ”befriade zoner” i vissa områden.

Trotskisterna i det reorganiserade Internationella Kommunistiska Förbundet angrep också den nya regeringen, men avvisade all tillit till de allierade.

Trotskisternas program uppmanade till kamp mot imperialismen och till stöd för världsrevolutionen. Det förespråkade en arbetar- och bondeallians, upprättandet av folkskommittéer (sovjeter), en konstituerande församling, folkets beväpning, jorden åt bönderna, nationalisering av fabrikerna under arbetarkontroll och till kamp för en arbetar- och bonderegering.

Kampgruppen vägrade att samarbeta med Viet Minh, men hamnade ändå i samma fälla. Tillsammans med en mängd småborgerliga religiösa sekter bildade Kampgruppen den Nationella Enhetsfronten. Dess program var närmast identiskt med Viet Minhs, och liksom det senare uttraderade det alla klasskillnader i den ”nationella enhetens” intresse. En del av den trotskistiska rörelsen omfattade nu – tyvärr! – den stalinistiska folkfrontspolitiken.

Kampen mot Japan leder till folkresningar

Den 8 augusti förklarade Sovjetunionen krig mot Japan och trängde in i nordöstra Kina. Det var upptakten till Japans definitiva fall. Detta insåg Viet Minh och utnyttjade tillfället för att den 13 augusti mana till allmänt uppror, och att kalla till en allmän folkskongress. Den 15 augusti kapitulerade Japan villkorslöst i världskriget.

Dagen efteråt hölls folkskongressen, som antog Viet Minhs uppmaning. Snart trängde Giaps Viet Minh-trupper in i Hanoi i norra Vietnam.

I södra Vietnam, där Viet Minh var svagare, avancerade revolutionen långsammare. Men den 19 augusti bildade arbetarna i Ban Lo-distriktet i Saigon den första folkskommittén. Följande dag tog en liknande kommitté i Phu Nhuan, Saigons största arbetarområde, över den lokala

kontrollen. Ute på landsbygden skedde också omfattande bonderevolter. Den 21 augusti kallar Nationella Enhetsfronten till demonstration som omfattar mer än 300 000 deltagare. Hoa Hao och Cao Dai marscherade bakom monarkistflaggor och samlade nära 100 000 personer.

Trotskisterna i Kommunistiska Förbundet, som inte ingick i fronten men ändå deltog i demonstrationen, utgjorde den andra stora avdelningen. Bakom en enorm Fjärde Internationalen-banderoll följde andra banderoller och plakat som förde ut trotskisternas politik.

Överallt där Fjärde Internationalens banderoll visade sig slöt folk upp bakom den; hundratals- och tusentals arbetare och bönder som deltagit i 30-talets revolutionära rörelse hälsade och omfamnade varann, slogs om vem som skulle få äran att bära den ena eller den andra banderollen, osv.

På några timmar samlades över 300 000 arbetare och bönder bakom Fjärde Internationalens fanor. T o m bönderna i Hoa Hao och Cao Dai, trots förbud från sina ledare, applåderade entusiastiskt trotskisterna och lyssnade uppmärksamt på talen och slagorden.

Dubbelmakt: Viet Minh mot folkkommittéerna

Det allmänna upproret var nu igång, och stalinisterna i Viet Minh agerade för att snabbt få total kontroll över makten. Deras taktik var att ställa de allierade inför fullbordat faktum, dvs ta makten och upprätta republiken innan de allierades trupper anlände. Utan risk kunde de då välkomnas som vänner enligt stalinisterna.

Den 22 augusti uppmanade Viet Minh Nationella Enhetsfronten att upplösa sig och gå in i Viet Minh. Så skedde också strax efteråt. Mot detta hade inte Kampgruppen något att invända, och dess bankrutt var total (som belöning för sitt förräderi erhöll de dessutom en plats i Viet Minhs Södra Kommitté den 10 september!).

Internationella Kommunistiska Förbundet, IKF, agerade däremot fortfarande självständigt gentemot stalinisterna. Under denna hektiska period lyckades de sätta upp ett tryckeri och gav ut ett flygblad var tredje (!) timme. De började också formera militära kärnor för arbetarnas beväpning,.

Stalinisterna agerade ännu snabbare. På morgonen den 25 augusti övertog Viet Minh makten i Saigon. Men detta skedde inte genom de folkliga organ som bildats i området. I stället tog Viet Minh, med Hoa Hao och Cao Dais hjälp, över den redan befintliga statsapparaten och upprättade en sorts bonapartistisk borgerlig regim.

Senare samma dag kallade Viet Minh till en enorm demonstration med över en miljon deltagare. Över 30 organisationer och förbund deltog, men merparten av deltagarna samlades bakom stalinisterna och IKF.

IKF:s avdelning var mindre än förra gången och samlade endast 2000 eftersom de flesta anhängarna denna gång marscherade i sina respektive fackföreningskolonner.

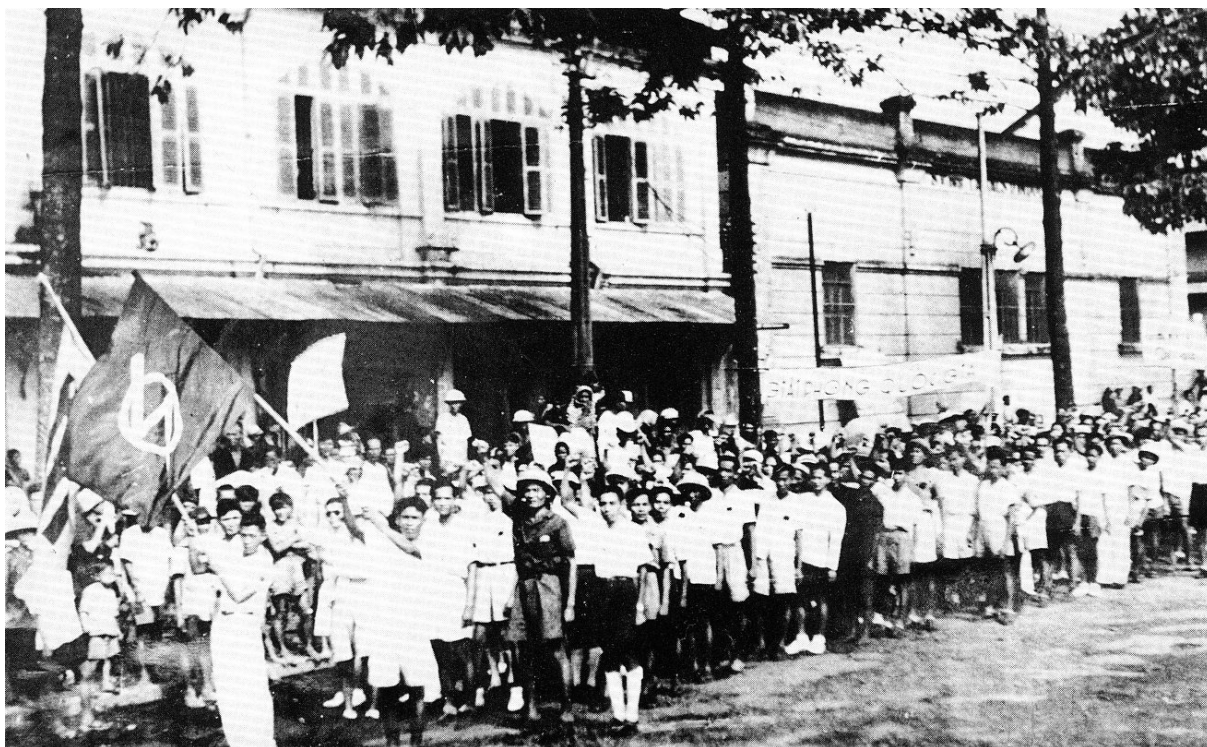
Vid denna tidpunkt avtecknades skillnaderna mellan stalinister och trotskister knivskarpt. Två dagar efter maktövertagandet förklarade Viet Minhs inrikesminister, stalinisten Nguyen Van Tao:

Vem som än uppmantrar bönderna att ta över jordegendomarna kommer att skoningslöst bestraffas... Vi har ännu inte utfört den kommunistiska revolutionen som kan lösa detta problem. Regeringen är endast en demokratisk regering, och kan därför inte vidta sådana åtgärder. Jag upprepar, vår regering är en demokratisk borgerlig regering, fast kommunisterna är vid makten.

Mot denna regering ställde trotskisterna de revolutionära folkkommittéerna och använde sig av den leninistiska enhetstaktiken, dvs de värnade om arbetarklassens politiska självständighet gentemot varje borgerlig regim, samtidigt som man förespråkade militär enhet mot alla imperialistiska angrepp, inklusive i detta fall allierade truppers närvaro.

Veckorna efter Japans kapitulation 15 augusti hade också IKF bidragit till att mer än 150 folkskommittéer upprättats i södra Vietnam. Efter demonstrationen 21 augusti hade dessa valt en Provisorisk Centralkommitté.

Medan stalinisterna krävde ”all makt åt Viet Minh”, yrkade trotskisterna i IKF på ”all makt åt folkskommittéerna”. I motsats till stalinisterna i Viet Minh kämpade IKF också för massornas beväpning, och vidtog praktiska åtgärder för detta tillsammans med folkskommittéerna. En situation av dubbelmakt växte fram i Vietnam.

Trotskistisk kontingent vid demonstrationen den 21 augusti 1945

Trotskister ensamma mot de allierade

Den 2 september då Ho Chi Minh läser upp Oberoendedeklarationen i Hanoi utbryter allvarliga oroligheter, framprovocerade av franska soldater. Det hela mynnar ut i ett upplopp, många dödas eller skadas av skottlossningen. Ett antal fransmän grips, men frigges dagen därpå av polischefen, stalinisten Duong Bach Mai.

IKF svarade med möten under temat ”vapen åt folket”. Den frågan blev en vattendelare mellan IKF och Viet Minh inför de allierades väntade ankomst. En sammanstötning mellan Viet Minh å ena sidan, och IKF och folkskommittéerna å andra sidan låg i luften, speciellt efter att Tran van Giau låtit meddela att alla vapen skulle överlämnas till Viet Minhs ”Republi-kanska polisstyrkor”. En arbetarmilis på Go Vaps bildepå svarade med en uppmaning åt alla arbetare att beväpna sig i kampen mot den oundvikliga brittisk-franska invasionen.

Den 10 september anlände brittiska trupper under ledning av general Gracey. Deras ”rätt” till närvaro i Vietnam hade konfirmerats av Roosevelt-Churchill-Stalin på Potsdam-konferensen. Formellt sett skulle Graceys trupper avväpna kvarvarande japanska trupper. Men Graceys trupper hade inga sådana avsikter. Samma trupper som Viet Minh den 10 september hälsade med banderoller och fanor, skulle de närmaste dagarna störta Viet Minh från makten. Gracey började med att förbjuda vietnamesisk press, förklarade undantagstillstånd och utgångs-förbud. Alla demonstrationer förbjöds, liksom innehav av vapen.

Missnöjet spred sig i arbetardistriktet. Den 12 september gav IKF och folkkommittéerna ut ett gemensamt manifest som fördömde Viet Minhs förräderi. Viet Minh befarade nu ett uppror och skred till verket för att eliminera sina opponenter. Den 14 september omringade en avdelning av Duong Bach Mais polisstyrkor den lokal där folkkommittéernas ledning sammanträdde. Otroligt nog, gav trotskisterna upp inför stalinistpoliserna:

Vi uppförde oss som sanna revolutionära militanter. Vi lät oss arresteras utan våld, fastän vi var fler och bättre beväpnade. De tog våra maskingevär och automatpistoler. De slog sönder vårt kontor, krossade möblerna, rev sönder våra fanor, stal våra skrivmaskiner och brände upp alla papper...

Genom denna ofattbara uppgivenhet signerade IKF:s ledarskap sin egen – och revolutionens – dödsdom.

De allierade störtar Viet Minh ur sadeln

Den 22 september hade briterna stärkt sin position ytterligare. De tog över Saigon-fängelset, och lät beväpna de franska styrkorna. Fransmännen gick omedelbart bärsärkagång, arresterade, dödade och misshandlade otaliga vietnameser. Natten därpå övertog fransmännen flertalet polisstationer, centralbanken och rådhuset utan nämnvärt motstånd.

När dessa nyheter nådde arbetardistriktet bröt spontana protestuppror ut. Men Viet Minh motsatte sig allt ”motstånd” och förordade i stället ”förhandlingar” med general Gracey.

Trots detta fortsatte arbetarnas motstånd. 1 Saigons förorter sattes barrikader upp på gatorna, och i vissa områden avrättades alla fransmän utan pardon. I centrum brändes flera fabriker och varuhus ner, och hamnen attackerades flera gånger. Vatten och el var helt avstängt.

Dagen efteråt paraderade de vietnamesiska arbetarna öppet på Saigons huvudgator.

I denna revolutionära situation fortsatte Viet Minh med förräderiets politik. Stalinisterna var mer intresserade av att bekämpa kvarvarande trotskister än att förhindra imperialisttruppernas mord på vietnamesiska arbetare och bönder.

Viet Minh vädjade återigen till briterna om ”förhandlingar”. Ett avtal kom också till stånd, vilket dock inte hindrade briterna från att släppa in franska förstärkningstrupper under general Lederers ledning,

Viet Minh gjorde inget motstånd mot detta, utan koncentrerade sig på att utrota även medlemmarna i Kampgruppen. Kampgruppens lokaler i Thu Duc omringades, hela gruppen internerades i Ben Suc. De sköts alla när fransmännen dök upp.

Kort efteråt tvingades Viet Minh ut ur Saigon, och arbetarupproren slogs ned.

Ho Chi Minh likviderar kommunistpartiet – och trotskisterna

I norr leddes Viet Minh av Ho Chi Minh med samma uppgivenhet gentemot de allierade, här bestående av kinesiska och franska trupper. Nederlaget tog bara lite längre tid i norr då Kuomintang-trupperna inte anlände förrän sent i september.

Enligt Ho Chi Minh skulle kampen mot angriparna föras under en ”nationell förening” som satte klass- och partiskillnader åt sidan. För att fronten skulle bli riktigt bred lät Ho Chi Minh upplösa (!) kommunistpartiet.

Men i norr fanns också opposition från Kampgruppen. Efter sitt mellanspel i ”Nationella Enhetsfronten” och det förrädiska samarbetet med Viet Minh, befann sig nu trotskistgruppen i opposition mot stalinisterna. I slutet av 1945 lyckades den ge ut dagstidningen *Tranh Dau* (Kampen) i Hanoi, med en upplaga på 30 000.

Speciellt i Bach Mai-regionen var gruppens inflytande starkt. Efter ett stort möte där gav Ho Chi Minh order om att Hanoi-gruppens ledning och sympatisörer skulle gripas. Förmodligen gick gruppen så småningom under, klämd mellan Viet Minh och de utländska trupperna.

Samtidigt befann sig också Kampgruppens ledare, Ta Thau Thau, i norr. Eventuellt ”konfederade” han också med Ho Chi Minh. Men på vägen söderut greps han av Viet Minh. Tre gånger frikändes han inför lokala folkkommittéer – ett utslag av trotskismens rykte i Vietnam. Slutligen sköts han i Quang Ngai i februari 1946, på order från stalinistledaren Tran Van Giau.

Viet Minhs förräderi förlänger kampen för oberoende

Den 6 mars skrev Ho Chi Minh under ett avtal med fransmännen som sa att Viet Minh accepterade de franska styrkornas återinträde i norr, samtidigt som Vietnam erkändes som en ”fri stat med egen regering, parlament, armé och skatteväsen inom ramen för den indokinesiska Federationen och Franska Unionen”.

Dagen efteråt förklarade Tran Van Giap villkoren på ett enormt möte i Hanoi med nära 100 000 personer. Han angav tre alternativ för Vietnams folks framtid: långvarigt motstånd till den slutliga segern, ett kortvarigt krig för ett bättre avtal, eller.... förhandlingar!

Det första avvisades pga ”objektiva omständigheter” – dvs Giap ”glömde” att påpeka att Stalins Sovjetunionen inte önskade något oberoende Vietnam just nu! – och det andra kunde i värsta fall leda till att Viet Minh förlorade det man redan uppnått. Det tredje alternativet – förhandlingar – ansågs vara det enda möjliga.

Men dessa förhandlingar var fruktlösa. Den 23 november beskjuter franska flottan Haiphong och dödar 6 000 civila vietnameser. Och i december råder fullt krigstillstånd mellan Frankrike och ”fria republiken Vietnam”.

Det skulle nu dröja nära 30 år innan Vietnam befriats från allt utländskt förtryck.

Det kunde ha varit verklighet tidigare – 1945 eller t o m före det! – om inte IKP:s och Viet Minhs stalinism förlett masskampen, avvärjat befolkningen och eliminerat de mest stridbara revolutionärerna: de indokinesiska trotskisterna. Fastän de senare begick många fel, och t o m frivilligt kapitulerade inför stalinisterna, är deras insatser heroiska inslag i den trotskistiska världsrörelsens historia, som inte får glömmas.

Stig Eriksson

Litteratur

- Ansprenger, Franz: *Kolonialväldens upplösning*, Aldus.
- [Vietnam Laos Kambodja - samma kamp](#), Barrikad nr 1
- Fenn Charles: *Ho Chi Minh*, Studio Vista.
- Anh-Van & Jaqueline Roussel: *Mouvements nationaux et lutte de classes au Vietnam*. Publications de la IV:e Internationale.
- *Revolutionär marxism kontra stalinism i Vietnam-rörelsen*. Röda Häften 9. Partisan (finns i dokumentsamlingen ["Trotskismen, fronterna och vietnamrörelsen"](#) på marxistarkiv.se).

Mer om den vietnamesiska trotskismen:

Laurence Coates: [Historien om Vietnams trotskister](#)

Daniel Hémerly: [La Lutte och de vietnamesiska trotskisterna](#)

[Mordet på Tha Thu Thâu](#) (intervjuer med Ho Chi Minh)